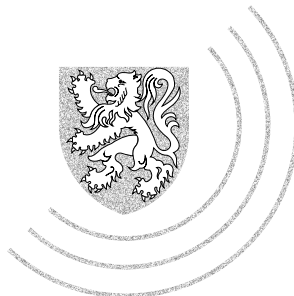

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

2 februari 2001

GEDACHTEWISSELING

**in het kader van de opvolging en voortgang van de standpuntbepaling
inzake Europese Aangelegenheden,
over de resultaten van de Europese Raad van Nice en over het voor maart 2001
in Brussel geplande colloquium van de constitutionele regio's,
met de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Financiën, Begroting,
Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Freddy Sarens**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weyts ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

de heren Peter De Ridder, Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Paul Van Grembergen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

INHOUD

Blz.

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden	4
I.1.	Early-warningmechanisme	4
I.2.	Zetelaantallen in het Europees Parlement en het Comité van de Regio's	4
I.3.	Stemmenweging en stemformule in de Raad van Ministers	4
I.4.	Aandachtspunten voor het post-Nice-tijdperk	5
I.5.	De specifiek Vlaamse aandachtspunten in de IGC	5
A.	De instellingen van de EU (art. 7 EG)	5
B.	Taalgebruik (art. 21 EG)	5
C.	Extern handelsbeleid van de EU (art. 133 EG)	6
D.	Cultuurparagraaf (art. 151 EG)	6
E.	Toegang tot het Hof van Justitie (art. 230 EG)	6
F.	Samenstelling van het Comité van de Regio's (art. 263 EG)	6
G.	Adviesplicht m.b.t. het Comité van de Regio's (art. 265 EG)	6
H.	Taalgebruik bij de instellingen (art. 290 EG)	7
I.6.	Conclusies van het Franse voorzitterschap	7
A.	De Europese sociale agenda	7
B.	Het Europa van de vernieuwing en kennis	7
C.	Diensten van algemeen economisch belang	7
D.	Het Europa van de culturen	8
I.7.	Noodzaak tot verdergaande samenwerking tussen de regio's	8
II.	Vragen en opmerkingen van de leden	8
III.	Antwoorden van de minister-president	14
IV.	Colloquium van de constitutionele regio's	16

Bijlage : Verdrag van Nice – Zie : stuk 560 (2000-2001) – Nr. 1 – Bijlage

DAMES EN HEREN,

In het kader van de periodieke opvolging van het Europees gebeuren wijdde de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden haar bijeenkomst van woensdag 17 januari 2001, aan een gedachtewisseling met minister-president Patrick Dewael over de resultaten van de Europese Raad van Nice van 7 tot 9 december 2000. In bijkomende orde werd eveneens aandacht besteed aan de mogelijkheden om de commissie te betrekken bij het colloquium van de constitutionele regio's dat de Vlaamse regering voorjaar 2001 in Brussel zal organiseren.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER PATRICK DEWAELE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING, BUITENLANDS BELEID EN EUROPESE AANGELEGENHEDEN

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer de voorzitter, collega's, aangezien voorafgaandelijk reeds een aantal basisdocumenten en een algemeen situerende tekst werden bezorgd, kunnen we deze gedachtewisseling met kennis van zaken voeren. Ik begrijp dat ze voor de commissie misschien wat laat komt, maar door het kerstreces was nu eenmaal geen vroegere vergaderdatum mogelijk. Ik zal mijn inleiding beperken tot enkele beschouwingen omtrent de werkzaamheden in Nice, om daarna over te gaan tot een toetsing van de resultaten van Nice aan onze eigen Vlaamse uitgangspunten.

De Vlaamse regering heeft reeds in november 1999 een document goedgekeurd betreffende onze standpunten over de IGC (Intergouvernementele Conferentie). Om toekomstgericht te kunnen werken is het nuttig na te gaan wat daarvan uiteindelijk werd weerhouden, en wat niet, en om welke redenen dat gebeurde.

I.1. Early-warningmechanisme

Sinds het verdrag van Amsterdam van 1997 voorziet het EU-verdrag in een sanctiemechanisme

waardoor een lidstaat het stemrecht in de Raad van Ministers kan worden ontnomen indien in die lidstaat de democratische en humanitaire principes op voortdurende en ernstige wijze zouden worden geschonden. Die bepaling werd ingeschreven in anticipatie op de oostwaartse uitbreiding van de Europese Unie. Ook door de gebeurtenissen in Oostenrijk is dit gegeven echter actueel. In het verdrag van Nice werd dan ook – ingevolge die specifieke ervaring – een nieuw preventief mechanisme ingebouwd, het zogenaamde early-warningmechanisme. Hierdoor wordt het met name ook mogelijk om, nog voordat zich een potentiële schending kan voordoen, een soort van aanbeveling tot de lidstaat in kwestie te richten.

I.2. Zetelaantallen in het Europees Parlement en het Comité van de Regio's

Luidens het verdrag van Nice zal België vanaf 2004 beschikken over 22 zetels in het Europees Parlement. Op dit moment zijn dat er 25, waarvan 14 voor Vlaanderen, 10 voor het Franstalig landsdeel, en 1 voor de Duitstalige Gemeenschap. Er zal dus een nieuwe verdeling van die 22 zetels over de deelstaten moeten gebeuren. Daarom moet er onderhandeld worden over een nieuw intern-Belgisch akkoord. Overigens behoudt België in het Comité van de Regio's de 12 zitjes waarover het nu reeds beschikt.

I.3. Stemmenweging en stemformule in de Raad van Ministers

Bij stemmingen met een gekwalificeerde meerderheid beschikt België momenteel over 5 stemmen op een totaal van 87. Na de ratificatie van het Verdrag van Nice, en met ingang van 1 januari 2005, zal ons land beschikken over 12 stemmen op een totaal van 170. Ik zal hier niet ingaan op het verschil van 1 stem met Nederland, dat 13 stemmen krijgt. Ik luister echter met aandacht naar wat de commissieleden daarover denken. Die kwestie heeft de bewuste zondagavond in de media immers voor nogal wat commotie gezorgd. De Nederlandse premier Kok heeft in een recent onderhoud dat ik met hem had, overigens verzocht om dat gegeven niet al te sterk te accentueren. De overdreven media-aandacht voor dat punt baatte immers niemand.

I.4. Aandachtspunten voor het post-Nice-tijdperk

Belangrijk is wat er zal gebeuren in het post-Nice-tijdperk. In bijlage bij het verdrag werd met name een verklaring opgenomen “betreffende de toekomst van de Unie”. Daarin staat vermeld dat de lidstaten van de Unie tijdens het Zweedse en het Belgische voorzitterschap een breder én dieper debat moeten voeren over de toekomstige ontwikkelingen van de EU. Een eerste verslag dienaangaande zal worden voorgelegd aan de Europese Raad van Göteborg in juni van dit jaar. Op de Europese Raad van Laken in december van dit jaar zou dan een verklaring moeten worden aangenomen over een aantal initiatieven om dat proces te bestendigen.

De volgende onderwerpen zouden in dat kader worden aangesneden. In de eerste plaats zou het gaan om de zogenaamde “Kompetenzabgrenzung”, wat een duidelijker afbakening behelst van de bevoegdheden tussen de Europese Unie enerzijds en de lidstaten anderzijds, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel.

Het tweede onderwerp is het vereenvoudigen en duidelijker en doorzichtiger maken van de verdragen. Het derde punt is de vraag naar het juridische statuut van het “Handvest van de Grondrechten”. Het betreft dan met name de discussie of het als bijlage bij het verdrag moet worden behouden, dan wel of het in het verdrag zelf moet worden geïntegreerd. De vraag m.a.w. of het verdrag al dan niet moet evolueren tot een echte Europese grondwet.

De lidstaten zijn overeengekomen om in 2004 een nieuwe IGC bijeen te roepen om de genoemde punten, zoals de bevoegdheidsafbakening, te behandelen en om verdragswijzigingen aan te brengen waar nodig. Dit bevoegdheidsgegeven was trouwens ook reeds opgenomen in het gemeenschappelijk standpunt van de constitutionele regio's van 20 september jongstleden, opgesteld ter voorbereiding van de conferentie van Nice. En het werd zoals gezegd ook in de slotverklaring van Nice opgenomen. In een toespraak van 21 september 2000 voor het European Policy Center had trouwens ook de federale premier reeds gewezen op de noodzaak van, en gepleit voor, een transparante bevoegdheidsverdeling. Hij zei toen letterlijk : “Elk niveau – de Unie, de lidstaten, de regio's, de deelstaten – moet weten welke zijn of haar taken zijn. Er moeten terzake doorzichtige en duidelijke afspraken gemaakt worden die de idee wegnemen dat de Unie voortdurend aan sluipende bevoegdheidsuitbreiding doet en competenties

naar zich toehaalt die beter op een ander niveau kunnen worden uitgeoefend.”

Hoe die bevoegdheidsomschrijving concreet moet gebeuren zal echter nog nader onderzocht moeten worden. Over het principe is iedereen het immers vrij snel eens. Zo werd eind november van vorig jaar, op een conferentie in Barcelona, opnieuw het principe van de Kompetenzabgrenzung en de subsidiariteit verdedigd. De concretisering van dit principe leidt echter vaker tot een kakofonie dan een symfonie. In het vooruitzicht van de verklaring van Laken en de volgende IGC moeten we hieromtrent een maximale consensus proberen te realiseren. De tegenstanders van het Europa van de regio's zijn er namelijk steeds als de kippen bij om te zeggen dat de diversiteit tussen de regio's veel te groot is.

Op 22 februari eerstkomend vindt het “academische” onderdeel plaats van het colloquium dat Vlaanderen samen met een aantal belangrijke constitutionele regio's organiseert. Naast Vlaanderen zullen dan ook Wallonië, Beieren, Noordrijn-Westfalen, Salzburg, Catalonië en Schotland vertegenwoordigd zijn. We moeten daar als motor fungeren en initiatieven nemen.

I.5. De specifiek Vlaamse aandachtspunten in de IGC

In hoeverre komen de aanpassingen aan het Verdrag die in Nice werden aanvaard, overeen met de uitgangspunten van de Vlaamse regering ? Onze standpunten t.a.v. de IGC werden in november 1999 vertaald naar de andere deelstaten van ons land en naar de federale regering. Het ontbrak daar niet aan steun of solidariteit. Ze hebben diverse van onze standpunten zelfs officieel overgenomen. Voor een aantal punten stond ons land echter alleen op de top van Nice.

A. De instellingen van de EU [artikel 7 EG]

In artikel 7 van het Verdrag staan de eigenlijke “instellingen” van de Europese Unie opgesomd. Een van onze eisen was dat het Comité van de Regio's zou worden vermeld als volwaardige instelling. Dat is niet gebeurd. Dat heeft overigens geen onmiddellijke repercussies voor de werking van het Comité.

B. Taalgebruik [artikel 21 EG]

Verder vroeg Vlaanderen om de diverse Europese agentschappen nominatim toe te voegen aan de or-

ganen die door de Europese burger in elke officiële taal van de EU kunnen worden aangeschreven en in die taal dienen te antwoorden. Dat gebeurde evenmin, maar de Europese agentschappen vallen op grond van het bestaande artikel 21 al onder de bescherming van het taalregime, en wel omdat de agentschappen in kwestie worden opgericht conform artikel 308, waarvoor de unanimitateitsvereiste onverkort blijft gelden.

C. Extern handelsbeleid van de EU [artikel 133 EG]

Artikel 133 heeft te maken met het extern handelsbeleid van de Europese Unie. Initieel heeft Vlaanderen daarover geen standpunt ingenomen, maar tijdens de onderhandelingen bleek daar wel behoefte aan te bestaan. Vlaanderen heeft samen met het federale niveau en de andere deelstaten van de Belgische federatie een gezamenlijk standpunt verdedigd, namelijk dat culturele en audiovisuele diensten alleszins onder de unanimitateitsregel moeten blijven ressorteren. Daar is nogal wat discussie over geweest, maar het uiteindelijke resultaat beantwoordt wel degelijk aan dit standpunt.

Wat betreft de handelsakkoorden over goederen kon nu reeds met gekwalificeerde meerderheid worden beslist. Principe dat in de toekomst ook zal gelden voor akkoorden over diensten en intellectuele eigendom. Op deze gekwalificeerde meerderheidsregel wordt echter heel duidelijk een uitzondering gemaakt voor de culturele, de audiovisuele en de onderwijsdiensten, alsmede voor de sociale en de gezondheidsdiensten. Daarvoor blijft de unanimitateit onverkort gelden.

D. Cultuurparagraaf [artikel 151 EG]

Ik kom dan tot artikel 151, en de zogenaamde cultuurparagraaf. Daar hebben we de facto onze slag thuisgehaald. In de huidige situatie kan de Europese Gemeenschap alleen bij unanimitateit beslissen tot Europese culturele stimuleringsmaatregelen. Wijzigingen aan deze regel konden voor ons enkel op voorwaarde dat de bescherming van de culturele verscheidenheid duidelijker als een algemene doelstelling van de Europese Gemeenschap tot uitdrukking zou worden gebracht. Men heeft op dat punt echter niet aan de unanimitateitsregel getornd, zodat onze voorafgaande conditio sine qua non niet aan de orde is geweest. Dat is dus geen probleem. Ook in dat opzicht blijven de culturele en audiovisuele sectoren dus genieten van een bescherming via de unanimitateitsregel.

E. Toegang tot het Hof van Justitie [artikel 230 EG]

Wat de rechtstreekse toegang tot het Hof van Justitie betreft, hebben we echter moeten vaststellen dat we helemaal alleen stonden. Het gaat hier om artikel 230 van het EG-verdrag. De constitutionele regio's worden vooralsnog dus niet erkend als bevoorrechte procespartij voor het Hof van Justitie. Ze worden m.a.w. dus nog niet op gelijke voet geplaatst met de lidstaten, met de Raad, met de Commissie of met het Europees Parlement. De regio's worden voor het Hof van Justitie dus nog steeds behandeld als "particulieren", d.w.z. natuurlijke of rechtspersonen. Voorlopig zijn we dus ook nog altijd niet bevoegd om ons tot het Hof van Justitie te wenden als onze prerogatieven in het geding zouden zijn. In de hoger reeds genoemde voorbereidende conferentie van 20 september hadden we terzake nochtans wel vrij veel bijval van alle andere regio's gekregen, de Duitse Länder op kop. Het gezamenlijk IGC-standpunt van de constitutionele regio's is daarover bijzonder duidelijk. Maar in de eigenlijke onderhandelingen stonden we opnieuw vrijwel alleen, met uitzondering van wat Oostenrijkse steun. Op dat punt moeten we dus zeker werken aan een verdere alliantievorming, omdat het hier toch wel om een zeer belangrijke aangelegenheid gaat. Wij moeten de mogelijkheid hebben om ons op eigen initiatief tot dat Europees Hof te wenden.

F. Samenstelling van het Comité van de Regio's [artikel 263 EG]

Dan kom ik nu tot artikel 263 inzake de samenstelling van het Comité van de Regio's. Daar zijn onze desiderata wél ingewilligd. Als het verdrag geratificeerd is, zullen enkel vertegenwoordigers met een verkozen mandaat in een lokaal of in een regionaal orgaan, personen m.a.w. die politieke verantwoording verschuldigd zijn aan een verkozen orgaan, zitting kunnen hebben in het Comité van de Regio's. De zetel in het Comité van de Regio's vervalt automatisch als dat lokaal of regionaal basismandaat wordt beëindigd. Dit is een Vlaamse eis die bijna letterlijk werd overgenomen.

G. Adviesplicht m.b.t. het Comité van de Regio's [artikel 265 EG]

Ik kom dan nu bij artikel 265 inzake de adviesplicht. Onze vraag terzake werd niet ingewilligd. Als een advies van het Comité van de Regio's niet wordt gevolgd door de Raad of door de Commis-

sie, dienen deze hun afwijking nog steeds niét omstandig te motiveren. Dat was onze vraag, maar vooralsnog is men daar dus niet op ingegaan.

H. Taalgebruik bij de instellingen [artikel 290 EG]

Artikel 290 gaat over het taalgebruik bij de instellingen. De Vlaamse bekommernis inzake de bescherming van het bestaande taalregime in alle Europese instellingen is integraal overleefd. Dit ook voor wat het Europees Hof van Justitie betreft. Hoewel wijzigingen aan het statuut van het Hof van Justitie voortaan met gekwalificeerde meerderheid zullen kunnen worden doorgevoerd, blijft het taalregime binnen alle instellingen van de Unie (en dus ook het EHJ) onderworpen aan de regel van de unanimité.

I.6. Conclusies van het Franse voorzitterschap

Naast het verdragsrechtelijke gegeven – dat vanzelfsprekend een belangrijk aspect van de Top van Nice is – zijn ook andere elementen die van belang zijn voor de toekomst van de Unie aan bod gekomen. Ik zal dan ook zeer snel nog enkele opmerkingen maken in verband met de afspraken die vervat liggen in de zogenaamde “conclusies van het Franse voorzitterschap”.

A. De Europese sociale agenda

Daarin ligt bijvoorbeeld de afspraak vervat dat de Europese sociale agenda is goedgekeurd. Essentieel daarbij is met name de toename van de arbeidsdeelname. De Top van Lissabon van vorig jaar stelde terzake voorop dat tegen 2010 de globale arbeidsparticipatiegraad moet kunnen worden opgetrokken tot 70 percent. Op dit moment is dit gemiddeld 61 percent.

Op de Europese Sociale Agenda zijn afspraken gemaakt omtrent een antwoord dat binnen de vijf jaar door de Unie moet worden geformuleerd op de volgende uitdagingen : het streven naar volledige werkgelegenheid en mobilisering van het gehele werkgelegenheidspotentieel ; het gebruik maken van de technische vooruitgang ; het ontwikkelen van de mobiliteit, zowel intern als tussen de lidstaten ; het gebruik maken van de economische en monetaire integratie ; en het reageren op de vergrijzing. Om dit alles te realiseren voorziet de Europese Sociale Agenda in zes richtsnoeren voor het sociaal beleid.

Op elke voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad, te beginnen in maart 2001 met Stockholm, zal men zich verder ook moeten buigen over de ervaringen met, en de implementatie van deze Europese Sociale Agenda. Bij de uitvoering van die agenda zullen alle actoren hun rol kunnen vervullen : de instellingen van de Europese Unie, de lidstaten, de regionale en plaatselijke overheden, de sociale partners en de civiele samenleving.

B. Het Europa van vernieuwing en kennis

De tweede afspraak houdt verband met het Europa van de vernieuwing en van de kennis. Het gaat hier ondermeer over het actieplan voor de mobiliteit, over bijdragen tot het actieplan e-Europa 2002 tot de ontwikkeling van de kennismaatschappij en de totstandbrenging van de Europese ruimte van onderzoek en innovatie. Dat past ook allemaal perfect in de conclusies van de Top van Lissabon. Mijn diensten bereiden daarover op dit ogenblik een synthesesedocument voor.

C. Diensten van algemeen economisch belang

Een derde punt betreft de diensten van algemeen economisch belang. De Europese Raad van Nice heeft een verklaring over deze diensten van algemeen economisch belang aangenomen. In die verklaring erkennen de lidstaten de bijdrage van dergelijke diensten (vaak openbare nutsdiensten) tot de realisatie van diverse doelstellingen van publieke aard, zoals de bescherming van de consumentenbelangen en de veiligheid van de gebruikers. Deze verklaring bevestigt tevens dat de beginselen van neutraliteit, van vrijheid en van evenredigheid garanderen dat de lidstaten vrij kunnen bepalen welke de taken van deze diensten van algemeen economisch belang zijn en hoe men deze diensten kan beheren. Tegelijkertijd benadrukt de verklaring echter ook dat de Europese Commissie moet toezien op het eerbiedigen van de regels van de interne markt en van de mededingingsregels. Precies daarom wordt aangedrongen op een precisering van de wijze waarop de diensten van algemeen economisch belang kunnen worden gefinancierd. Deze financiering moet immers compatibel zijn met de regels op de overheidssteun.

Dit thema is meermaals aan bod gekomen tijdens de voorbereidende vergaderingen met de andere regio's. In het gemeenschappelijk standpunt dat we op 20 september 1999, samen met de andere constitutionele regio's, hebben ingenomen, is dit thema dan ook duidelijk als een post-Nice-thema naar voren gebracht. De diensten van algemeen econo-

misch belang liggen immers zeer gevoelig in sommige Duitse Länder. Deze gevoeligheid is met name het gevolg van het zogenaamde “volkskapitalisme”.

D. Het Europa van de culturen

Wat het Europa van de culturen betreft, heeft de Europese Raad vooral oog gehad voor twee zaken, namelijk de culturele en de audiovisuele sector. De Europese Raad heeft zich dienaangaande met name verheugd over de overeenstemming die werd bereikt over het Media-plusprogramma ter ondersteuning van de audiovisuele industrie én over de resolutie betreffende de nationale steun voor de audiovisuele sector die is aangenomen.

Deze resolutie benadrukt dat de audiovisuele industrie een culturele industrie is. Dit lijkt me zeer belangrijk. De nationale steun voor de film- en de audiovisuele sector vormt een van de belangrijkste middelen om de culturele verscheidenheid te verzekeren.

Wat sport betreft, heeft de Europese Raad nota genomen van de aangenomen “Verklaring over de specifieke kenmerken van de sport en de maatschappelijke functie daarvan in Europa”.

I.7. Noodzaak tot verdergaande samenwerking tussen de regio's

Indien we in het kader van het Belgische voorzitterschap en van de Verklaring van Laken een aantal krachtlijnen willen formuleren die belangrijk zijn voor de positie van de regio's in Europa, is er dus zeker nog werk aan de winkel.

We kunnen daarbij niet klagen over de steun die we krijgen van het federale niveau en van de andere Belgische deelgebieden. Het blijft evenwel merkwaardig dat men op vergaderingen met gelijkgestemde regio's vaak zeer verre gaande steunbetuigingen krijgt, maar dat die steun in de praktijk soms achterwege blijft. De kracht waarmee de regio's zich binnen de eigen federale structuren kunnen opstellen, bepaalt immers of onze gemeenschappelijke standpunten op de top van de regeleiders effectief worden verdedigd.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

De heer Paul Van Grembergen : In mijn ogen werd de Europese Raad te Nice gedomineerd door een discussie over de macht van de lidstaten, over het vermeerderen van die macht en over het tegenhouden van een eventuele machtsafstand. De discussie draaide niet om de bestuurskwaliteit van de Europese Unie, om het verbeteren van de democratie of om de helderheid die in het Europese verhaal moet worden gebracht. De lidstaten willen hun macht behouden. Sommige lidstaten willen hun macht zelfs vergroten op de rug van andere lidstaten. Dat deze machtsdiscussie de essentie van de Europese Raad van Nice heeft uitgemaakt, is een absolute teleurstelling voor al de mensen die meer Europese realisaties willen zien.

Het vetorecht blijft bestaan in verband met een aantal zeer belangrijke thema's. Een goed voorbeeld hiervan is de fiscaliteit. Het vetorecht blijft trouwens ook bestaan in discussies over de regels inzake sociale zekerheid en – hoe onlogisch dit gezien de materie ook moge zijn – inzake belangrijke aspecten van het milieubeleid.

In de EU kan men nochtans maar tot een degelijke bestuurskwaliteit komen als men het ten gronde eens is over een aantal hoofdlijnen. Zoniet ontstaat kapitaalsuitvoer, vervalsing van de concurrentie en sociale onrechtvaardigheid. Deze kernpunten werden in Nice ontweken, want de discussie ging om macht. In Nice werd vooral geblokkeerd. De top heeft gefaald in het bepalen van de 'eindtermen' van de Unie. Ik bedoel daarmee dat, net als in het onderwijs, profielen zouden moeten worden uitgetekend waarna elke lidstaat vrij bepaalt hoe die doeleinden worden bereikt.

Mijnheer de minister-president, de belangrijke vraag over de Kompetenzabgrenzung werd voornog inderdaad niet opgeklaard. Er heerst geen eensgezindheid over deze 'interne uitbreiding' of m.a.w. over de uitbreiding van de bevoegdheden van de deelstaten. Echte vooruitgang werd niet geboekt, alhoewel belangrijke constitutionele deelstaten voor die uitbreiding pleitten. U merkt terecht op dat er een groot verschil bestaat tussen woord en daad.

In een discussie over macht en met name over de macht van lidstaten, komen de deelstaten en hun macht in de verdrukking. Als wordt gediscussieerd over het behoud van de macht van de lidstaten, dan wordt zowel de macht van Europa, als de macht van onderuit, vanuit de deelstaten, afgeblokt. De deelstaten en constitutionele regio's werden tijdens de discussie wellicht allemaal gedomineerd door de federale staten waarvan ze deel uitmaken.

Het Europees Parlement heeft echter – weliswaar niet geheel onambigu – al lang geleden gesteld dat de deelstaten een rol moeten krijgen. De deelstaten zelf formuleren hun eisen echter niet altijd duidelijk. Meestal wordt het vage begrip 'subsidiariteit' gebruikt. Wij verstaan daaronder dat een deelstaat zijn stem kan laten horen en mee mag beslissen over zijn bevoegdheden op alle niveaus van de Unie. De inhoud van dat begrip is echter niet voor iedereen zo duidelijk. De aankondiging van een Vlaams-Waals colloquium verheugt me dan ook.

Minister-president Patrick Dewael : Het betreft hier geen louter Vlaams-Waals initiatief. Vlaanderen nodigt zes partnerregio's uit : Wallonië, Noordrijn-Westfalen, Beieren, Catalonië, Schotland en Salzburg. Het colloquium start met een academisch gedeelte in februari. Het politiek gedeelte volgt in april met een vergadering van de minister-presidenten. Het is de bedoeling om een aantal krijtlijnen vast te leggen met het oog op het Belgisch voorzitterschap. Die zullen daarna worden gefinaliseerd in de Verklaring van Laken.

De heer Paul Van Grembergen : Het initiatief is heel nuttig, maar op welke wijze zal het Vlaams Parlement, en meer bepaald deze commissie, hierbij worden betrokken ?

De voorzitter : Mijnheer Van Grembergen, dat vormt straks het tweede punt van onze bespreking.

De heer Paul Van Grembergen : Mijnheer de minister-president, ik wil nog even aandacht vragen voor het feit dat de EU nog steeds geen grondwet heeft. Deze tekortkoming wordt steeds ernstiger, want de EU dreigt een moloch te worden zonder hiërarchisch democratisch systeem. De besluitvorming is bij wijlen bijzonder ondoorzichtig. De burgers worden niet altijd bij de zaak betrokken. Een basisgrondwet is nodig om de rechten van het individu in een toekomstige Unie van 450 miljoen inwoners te verzekeren. Sommigen willen zich terzake liever baseren op de grondwet van de eigen staat, maar dat is zeker niet bezielend genoeg.

Mijnheer de minister-president, het gebrek aan een grondwet zou een thema kunnen zijn voor uw colloquium. Zo'n grondwet veronderstelt een aantal basisbegrippen, zoals de grondrechten van Europese burgers. Wij willen dat de constitutionele regio's in die grondwet als instelling worden erkend en vastgelegd. Deze discussie is verre van afgerond en moet verder worden gevoerd.

Het tweekamerstelsel blijft eveneens een open vraag. Er bestaat geen eensgezindheid over. Mijn partij heeft altijd gepleit voor een tweekamerstelsel met een senaat van constitutionele regio's. Hoe een eventuele verdeling moet functioneren, is momenteel nog niet duidelijk. Ik wijs er daarbij op dat in de VS ook de grote staten slechts twee vertegenwoordigers in de Senaat hebben. In het Europese geheel zou zeker een dergelijke senaat moeten worden opgericht.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, de heer Van Grembergen heeft in zijn tussenkomst ook mijn kernvraag in feite reeds geformuleerd. Uit de top van Nice blijkt dat de intergouvernementele samenwerking meer en meer de bovenhand haalt op het eigenlijke communautaire Europa. Vlaanderen en België hebben in het wordingsproces van dat communautaire Europa een voortrekkersrol gespeeld en zullen dit ook nu meer dan ooit moeten blijven doen.

Inzake de gevoelige thema's, zoals sociale zekerheid en fiscaliteit, lijkt weinig of geen vooruitgang te zijn geboekt. Ik wil hierover dan ook mijn bezorgdheid uiten. Welke verdere stappen kunnen en zullen op deze domeinen worden ondernomen ?

In de nota's die ons vooraf bezorgd werden legt u onder andere de klemtoon op de kwestie van wat men de “diensten van algemeen belang” is gaan noemen. Mijns inziens ware het aangewezen om die materie voor Vlaanderen degelijk te onderzoeken. Hoe verloopt de timing voor dit onderwerp en waarom accentueert u dit nogmaals in uw bijgevoegd verslag ?

In het Europees Parlement zal de Belgische delegatie evolueren van 25 naar 22 vertegenwoordigers. Hoe wordt deze reductie concreet aangepakt, waar wordt dit besproken en wanneer ?

De heer Freddy Sarens : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, de top van Nice is met veel bravoure aangekondigd. In de internationale pers kreeg de top finaal echter een negatieve beoordeling. Men kwam tot weinig besluiten en er

werd weinig vooruitgang geboekt. Het zou vooral om een machtsstrijd tussen de grote landen zijn gegaan. Dit ten nadele van de vooraf geponeerde doelstelling om vooruitgang te boeken op het vlak van de verbreding en van de verdieping.

Uiteindelijk kon men die beide punten toch nog deels realiseren. Men heeft het proces gaande gehouden, zowel wat de uitbreiding als de verdieping van Europa betreft. Dit is positief te noemen. Toch is er al bij al weinig concreets uit de bus gekomen. Op de slotzitting werd alles, traditiegetrouw, dan weer als een groot succes voorgesteld. Het klassieke verhaal na dit soort top.

Er is dus niets wezenlijks verloren gegaan, maar er werd anderzijds ook niet veel bereikt. Ik treed de analyse van de heer Van Grembergen voor het grootste deel bij. Er werd wel wat resultaat geboekt ten gunste van de regio's. De bevoegdheidsafbakening blijft echter een zwaar discussiepunt, en is tegelijk een duidelijk voorbeeld van wat absoluut nog moet worden bekomen. Dit is een belangrijk thema, dat op het goede moment bespreekbaar wordt. Tijdens de tweede helft van het jaar nemen we immers het voorzitterschap waar.

Minister-president Dewael wenst niet verder op het incident tussen Nederland en België in te gaan. Men schernt nogal met het eindresultaat : de Benelux zal bij gekwalificeerde meerderheidsstemmingen in globo even zwaar wegen als de grote landen. Ik heb daar toch vragen bij. Blijkbaar verschilden België en Nederland toch van mening over zaken die geredelijk als essentieel mogen worden beschouwd. Hoe moeten we dat politiek beoordelen ?

Zal men dit parlement een kalender voorleggen van de concrete voorbereiding van het Belgisch voorzitterschap ? Zal het parlement daar op de een of andere manier bij worden betrokken ?

De heer Karim Van Overmeire : Nice was misschien niet zozeer een teleurstelling, als wel de registratie van een onweerlegbare realiteit. De Europese Unie werd voorgesteld als een entiteit die aan een snel tempo naar een hechte federatie evolueert. Dat is niet juist. Iets waar ik overigens niet zo rouwig om ben.

Men vergelijkt ten onrechte soms de EU met de VS. De Verenigde Staten kennen een totaal andere ontstaansgeschiedenis. De VS is opgebouwd uit ongeveer even grote "lidstaten", met een gemeenschappelijke bevolking, taal en geschiedenis. De EU daarentegen bestaat uit nationale lidstaten,

met verschillende identiteiten, talen, tradities en politieke instellingen. Die verschillende entiteiten in één geheel onderbrengen is veel moeilijker dan de eenmaking van de VS ooit was.

Ik heb geen bezwaar tegen een EU die in wezen een samenwerkingsverband blijft van soevereine lidstaten, die samen aanpakken wat ook nuttig is om samen te doen. Een minimum aan kritische opstelling tegenover Europa is echter nodig. We hebben in dit land de neiging om onze problemen te willen doorschuiven naar Europa. Dat lost echter niet automatisch het probleem op, of betekent niet automatisch een efficiëntere aanpak. We moeten goed nadenken over welke bevoegdheden op Europees niveau moeten worden aangepakt, en welke op nationaal niveau moeten blijven. Misschien is het beter te streven naar een Europa dat minder bevoegdheden heeft, die dan echter wel efficiënter worden uitgeoefend.

Ik begrijp overigens niet waarom een klein land als België streeft naar een zo sterk mogelijke Europese federatie. Andere kleinere landen, zoals Denemarken en Zweden, doen dat niet. Een intergouvernementeel stelsel biedt de mogelijkheid om kleine en grote landen als gelijkwaardige partners samen te brengen. Een federalisme met meerderheidsbeslissingen beknot daarentegen de macht van kleine landen.

In het Vlaams Parlement stellen we altijd dat Nederland onze eerste bevoorrechte partner is. We hebben belangrijke gemeenschappelijke belangen, onder meer op het vlak van de taal. Toch kregen we in Nice een soort heruitgave van 1830. Dat was een bedroevend schouwspel. Welk voordeel heeft België er overigens bij dat Nederland maar evenveel stemmen heeft ? We hebben er integendeel alle belang bij dat kleine landen zoals Nederland zo sterk mogelijk staan.

Een derde opmerking betreft het early-warningsysteem dat nu verder wordt uitgebouwd. Ik ben niet gekant tegen het principe ervan, maar vrees alleen dat dit systeem slechts zal worden gebruikt tegen de huidige kleine lidstaten en binnenkort ook tegen de landen van Centraal- en Oost-Europa die in de EU zullen worden opgenomen. In het licht van, bijvoorbeeld, het politie-optreden in Noord-Ierland of Spaans Baskenland, lijkt het mij toch hoogst twijfelachtig dat dit sanctiesysteem ooit zou gebruikt worden tegen grotere landen als Groot-Brittannië of Spanje, laat staan Frankrijk of Duitsland. Dit mag geen mechanisme worden waarmee grotere landen kleinere landen onder druk kunnen zetten.

Een vierde punt betreft het Belgische zetelaantal in het Europees Parlement, dat wordt gereduceerd van 25 naar 22. U zegt dat er een nieuw akkoord nodig zal zijn op Belgisch vlak. Ik kan me niet voorstellen dat er nu al geen voorstellen circuleren terzake. Graag had ik het standpunt van de Vlaamse regering over deze zetelverdeling vernomen. Misschien is het beter te anticiperen op dit debat en zelf een voorstel te lanceren dan een federaal voorstel af te wachten.

Ten vijfde had ik graag het standpunt van de Vlaamse regering vernomen over het Handvest van de Grondrechten. Er bestaat al een nationale grondwet, dit parlement werkt aan een Vlaamse grondwet, en er is vanzelfsprekend ook het EVRM. Meent de Vlaamse regering dat er daarnaast ook nog eens een Europese grondwet tot stand moet komen? Gaat men die baseren op het huidige Handvest van de Grondrechten? Moet dit niet veeleer naar de nationale parlementen gaan? Persoonlijk ben ik geen voorstander van nog een bijkomende grondwet. De burger moet zich kunnen baseren op heldere teksten. Het bestaan van niet één, maar drie of vier grondwetten komt de rechtszekerheid van de rechtsonderhorige niet ten goede, aangezien een dergelijke situatie ruimte biedt voor contradicties.

Een zesde opmerking betreft de Kompetenzabgrenzung. In De Morgen van 2 januari lanceert Europa-expert professor Franklin Dehousse van de Universiteit van Luik een interessant idee. Hij pleit voor het “hernationaliseren” van bepaalde bevoegdheden: zo kan, bijvoorbeeld, cultuur terug naar de lidstaten gaan, ter compensatie van een vereenvoudiging van het beslissingsrecht op andere – voor Europa wél essentiële – domeinen, zoals de fiscaliteit, de interne markt, het sociale aspect en het milieu. Europa moet zich richten op de essentie. Het lijkt me interessant om dit idee te onderzoeken en mee te ondersteunen.

De voorzitter: Kunt u dat misschien wat verduidelijken?

De heer Karim Van Overmeire: Het idee komt erop neer dat Europa wordt beperkt tot de essentie. Een aantal zaken die zich momenteel op Europees niveau bevinden zouden daarom terug naar de lidstaten moeten gaan. Op die manier wordt de EU dan meteen ook duidelijk bevoegd voor een – weliswaar beperkter – aantal materies, waarover ze dan bijvoorbeeld met een gekwalificeerde meerderheid kan beslissen. Dit is beter dan een zeer ingewikkelde constructie die steeds vastloopt en waar een aantal bevoegdheden niet efficiënt kun-

nen worden uitgeoefend. Deze piste lijkt me het overwegen waard.

Minister-president Patrick Dewael: U had het over het hernationaliseren van bevoegdheden als cultuur. Bedoelt u dan dat men in gefederaliseerde lidstaten zover moet gaan om bevoegdheden die nu aan de deelstaten zijn toegewezen te hernationaliseren? Dat is toch uw pleidooi niet?

De heer Karim Van Overmeire: Ik denk dat u die vraag niet ernstig meent. Ik heb het over de verhouding tussen de nationale lidstaten en de EU. Het voorbeeld maakt abstractie van het interne federaliseringsproces, zoals wij dat kennen. Ik denk dat we elkaar goed begrijpen.

Ik kom dan tot mijn punt zeven. Mijnheer de minister-president, u was voor de Top van Nice bepaald enthousiast over de mogelijkheid om voor de constitutionele regio's toegang te krijgen tot het Hof van Justitie, maar nu blijkt van dat alles niets in huis te komen. Dat lijkt me opnieuw een gevolg van onze neiging om ons zeer typisch Belgische federalisme, dat in wezen een soort langzaam echtscheidingsproces is, telkens op Europa te projecteren. We gaan er dan van uit dat Europa wel zal volgen. In de praktijk volgen de andere lidstaten ons daar echter niet in: zij houden er een andere definitie op na van een begrip als 'regio's', en Europa blijft in essentie een samenwerkingsverband van soevereine staten. Ook op termijn zult u daar heel weinig aan kunnen veranderen.

Minister-president Patrick Dewael: Waarom leidt u dat af uit wat er is gebeurd inzake het Hof van Justitie?

De heer Karim Van Overmeire: U hebt het net zelf gezegd.

Minister-president Patrick Dewael: We stonden daarin alleen, volgens u omdat het Belgisch federaal model nogal uniek is. Geef ons dan een alternatief. We blijken immers de enigen te zijn die er inzake federalisme een consequent denken en handelen op nahouden. Men kan ons niet verwijten dat we daarin verder willen gaan dan de anderen.

De heer Karim Van Overmeire: Zo zit het niet in elkaar. Het Belgisch federalisme geeft ons een aantal bevoegdheden. Als we naar Europa gaan, komen we echter in de problemen omdat we geen rechtstreekse toegang hebben tot het Europees Hof van Justitie. Andere regio's voelen die noodzaak niet zo aan. De verhouding tussen die regio's en de nationale regeringen is helemaal anders dan

bij ons. Ook op termijn zal dit waarschijnlijk niet veranderen. De vraag is dan of we de Europese instellingen moeten aanpassen aan onze situatie of dat we onze situatie moeten aanpassen.

Mijn laatste punt tenslotte. De top van Nice stond helemaal in het teken van de uitbreiding van de Unie. Omgekeerd wordt nergens in de Europese verdragen het recht op uittreding geregeld. Men gaat er blijkbaar van uit dat dit nooit zal gebeuren. Nochtans stond de Amerikaanse burgeroorlog, overigens de grootste oorlog die het Amerikaanse continent ooit gekend heeft, in het teken van het recht van de staten om uit de unie te treden. Ook de Oostenrijkse situatie is nu gedeblokkeerd. Ik kan me echter een situatie voorstellen van een permanente crisis tussen een of meerdere lidstaten en de Europese Unie. Kan die lidstaat op dat moment uit de Unie treden? Het lijkt me best deze zaak juridisch te regelen voor het probleem zich in de praktijk voordoet.

De heer Miel Verrijken : Mijn lange ondervinding heeft me geleerd dat men doorgaans reeds op voorhand in de krant kan lezen of bepaalde internationale conferenties al dan niet zullen slagen, en dat is ook logisch. Nice zou niets opleveren, men kon zulks reeds maanden op voorhand aflezen uit de gedachtestroom van al die comités, ambtenaren en diplomaten. Eén punt heeft men wel geforceerd, met name een heel manke fiscale controle op de roerende inkomsten in Europa. Dit overigens enkel door de huidige macht van de vakbonden. Nagenoeg alle Europese regeringen zijn immers min of meer links.

Het feit dat Vlaanderen geen toegang heeft tot het Europees Hof van Justitie druist danig in tegen de rechtvaardigheidszin van de Vlamingen. Tijdens een vergadering van de Commissie voor Economie, ergens in de vorige legislatuur, sprak de heer Sleetx me terzake dan ook tegen en noemde me een egoïst. Hij is toen zelfs bij zijn fractie gaan verifiëren of Vlaanderen inderdaad geen toegang heeft tot het Europees Hof. Dat was zijn uiting van zijn oprechte verontwaardiging.

Het is een feit dat Vlaanderen op dat vlak nagenoeg volkomen geïsoleerd is. In de Commissie voor Economie werden we vaak met problemen geconfronteerd waarvan we vonden dat we ze voor het Europees Hof moesten kunnen brengen. We staan daar echter voor een muur. Juristen moeten proberen om voor dat probleem binnen het Belgisch systeem een oplossing uit te dokteren, ook al druist zo'n Belgische piste in tegen mijn principes. Ik ben wel even pessimistisch als u en geloof niet dat de

oplossing van Europese kant zal komen. Dat is nochtans verwonderlijk, omdat er genoeg machtige deelstaten zijn in Duitsland.

U hebt het ook over “constitutionele deelstaten” gehad. Ik begrijp niet helemaal wat dat zijn. Ik veronderstel dat deze term naar de grondwetten verwijst van de respectieve staten? Is dat zo?

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Ik wil in persoonlijke naam nog enkele bedenkingen maken. Het resultaat van de hele operatie rond de stemmenweging is dat, afgezien van die ene stem meer voor Nederland, de Benelux in relatieve termen toch wat aan kracht heeft ingeboet. Vroeger had de Benelux gezamenlijk de beschikking over 12 stemmen tegenover 10 voor een groot land. Nu hebben we 29 stemmen, waardoor we exact gelijk komen met het stemgewicht van een groot land. Dat betekent dus relatief minder gewicht voor de Benelux.

Het valt overigens te betreuren dat ondanks de vele voorbereidingen, het ter plekke tot een dergelijke, al bij al vrij pijnlijke, situatie is gekomen waarbij Nederland en België tegenover elkaar kwamen te staan. Ik vind dan ook niet dat dit soort van benadering gecultiveerd moet worden.

Er zijn voordien standpunten ingenomen waarover positieve en negatieve dingen te zeggen vallen. Belangrijk is dat aan het Comité van de Regio's het element van het politiek basismandaat is toegevoegd. Ik wil op dat vlak trouwens nog een klein probleem met Nederland signaleren. De commissarissen van de Nederlandse Koningin die in het Comité zetelen, hebben een enigszins ander statuut dan onze gouverneurs. Ze zijn met name mee politiek verantwoordelijk ten overstaan van hun gedeputeerde staten. Dit gegeven wordt door Nederland aangehaald om hun blijvende aanwezigheid in het Comité van de Regio's te verrechtvaardigen. Mijns inziens balanceert men met deze argumentatie toch wel op de grens van de politieke legitimatie.

Als Europese christen-democraten zullen we het Verdrag van Nice goedkeuren omdat we geloven dat de – weliswaar beperkte – vooruitgang die gerealiseerd werd, toch nog belangrijker is dan de zaken die vooralsnog niet in het verdrag zijn opgenomen. Het is belangrijk het Europese integratieproces verder te verdiepen. In tegenstelling tot het Verdrag van Maastricht heeft dat van Nice echter zeker niet voor een extra “drive” gezorgd.

De vraag is of men, los van de problemen inzake de uitbreiding, na Nice überhaupt wel voldoende gewapend is om qualitate qua als Europese Unie degelijk te functioneren. Men zegt soms dat het omwille van de uitbreiding is dat men de Unie goed moet laten werken. Dat mag echter slechts een aanvullend argument zijn, de Unie moet immers hoe dan ook goed werk kunnen leveren.

Europa werd door de publieke opinie lange tijd als een positief project beschouwd. Om in het Europeelot te kunnen komen, hebben de regeringen van nagenoeg alle lidstaten, zagezegd “op last van Europa”, aan hun bevolkingen een aantal soms pijnlijke saneringsmaatregelen opgelegd (de “Maas-trichtcriteria”). Ook de bevolkingen van kandidaat-toetreders zoals Hongarije en Polen ervaren momenteel trouwens die moeilijke dualiteit. Ze vragen zich dan ook steeds meer af waar Europa eigenlijk goed voor is. Europa dwingt hen in een marktconforme, sociaal en ecologisch gestuurde marktsituatie, waarvan ze momenteel wél reeds de nadelen, maar nog niet de voordelen kunnen ervaren.

Dit alles maakt het Belgisch voorzitterschap dan ook buitengewoon belangrijk. Zweden neemt nu het voorzitterschap waar maar is niet toegetreden tot de euro. Daardoor zit België nú reeds – en dit voor een heel jaar – de vergaderingen voor van de ministers van financiën van de twaalf landen die wél tot de eurozone behoren. België anticipeert dus nu reeds deels op de rol die we vanaf juli zullen spelen. Het Belgisch voorzitterschap moet, gezien de veeleer geringe resultaten van Nice, zeer ambitieus zijn. We moeten de brug maken naar 2004 en de nieuwe IGC. Ook Vlaanderen moet daar een sterke bijdrage toe leveren. De Verklaring van Laken moet grondig worden voorbereid, teneinde de aanzet te kunnen zijn tot de verdere verfijning en verdieping van een en ander. Het zou een gemiste kans zijn indien we de doelstellingen te vaag zouden formuleren. Een Verklaring van Laken die een echte blauwdruk voor een federaal Europa vormt, is belangrijk. We zullen nog de kans hebben om daarover in deze commissie een aantal opvattingen te formuleren.

Los van de traditionele Europese consensus in België, zijn er overigens ook heel goede redenen om te bouwen aan een dergelijk federaal Europa. In het licht van wat we als politieke unie willen bereiken, is het van groot belang dat dit alles gebeurt vanuit een federalistisch perspectief. Want hoewel het bij het intergouvernementeel gebeuren inderdaad formeel om partners gaat die in rechte volkomen gelijk zijn, leert de ervaring dat de intergouverne-

mentele formule de facto op macht, en dus op ongelijkheid van de onderhandelingspartners gestoeld is. De communautaire methode biedt in dat opzicht veel meer waarborgen.

De heer Jacques Laverge : De bevolking voelt momenteel het belang van een politiek Europa niet voldoende meer aan. Ten opzichte van de start van de Europese Unie is de mobilisatiekracht merklijk verzwakt. Vroeger had men een echt project dat breed gedragen werd. Bij de huidige generatie van studenten, de mensen die morgen het beleid bepalen, leeft dit niet meer. De Vlaamse overheid zal dan ook een inspanning moeten leveren om de bevolking opnieuw te mobiliseren rond dit thema. Het Belgisch voorzitterschap van de tweede jaarthelft kan daartoe een goede aanleiding zijn.

In Europa zijn er tegenstrijdige krachten aan het werk. Er zijn lidstaten die verder willen gaan en andere lidstaten die dat absoluut niet willen. De discussie over de verdere uitbreiding van Europa begint daarenboven in de kaart van de tegenstanders te spelen. Het valt immers nauwelijks te ontkennen dat we in de huidige lidstaten, en met de huidige institutionele structuur, nog onvoldoende ver staan om de voorgenomen uitbreidingsstrategie te verteren. Europa zou wel eens een serieuze “indigestie” kunnen krijgen van een versnelde uitbreiding. In economisch opzicht kan de uitbreiding misschien wel nog tamelijk succesvol zijn en ik zal me er dan ook zeker niet tegen verzetten. Als men dit echter ook politiek wenst te vertalen, zal men het proces van de politieke unie nog veel verder in de tijd verschuiven. Ik pleit er dan ook voor om deze kwestie met de grootst mogelijke omzichtigheid aan te pakken.

We moeten dus zeker iets overdragen op de basis en in het bijzonder op de studerende jeugd, want daar leeft politiek, laat staan Europese politiek, niet meer zoals vroeger. De politieke uitbreiding van de Unie moet bovendien voorzichtig worden aangepakt. We moeten daar eens goed over nadenken.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Inzake het gepercipieerde economisch belang van de uitbreiding van de EU, wil ik er toch even op wijzen dat het gezamenlijk BNP van de eerste groep van potentiële toetreders ongeveer overeenstemt met het huidige BNP van Nederland. Gezien de vrij grote bevolkingsaantallen die erbij zullen komen, betekent dit de facto dat na de uitbreiding het inkomen per hoofd in de Europese Unie 17 percent lager zal zijn dan momenteel het geval is. Een en ander is dus best wel wat dubbelzinnig. Zo zal dat

gegeven enorme repercussies van feitelijke aard hebben met betrekking tot het zogenaamde “doelstellingenbeleid” en het gebruik van de structuurfondsen van de EU. Onder andere de vraag wie (en voor welk bedrag) daaraan nog zal kunnen participeren zal acuut worden. De relevante parameters (met name de 75%-drempel om in aanmerking te komen voor Doelstelling 1) zullen immers heel anders komen te liggen. Het heeft bovendien gevolgen voor diverse andere mechanismen in het kader van de drie objectieven die er voor het ogenblik zijn. Er zal nog heel wat discussie volgen, en dan heb ik nog niet eens over de landbouwpolitiek gesproken.

Ik denk anderzijds dat de verworvenheid van Nice toch is dat het uitbreidingsproces wel degelijk wordt geconsolideerd. Ik vind dat principieel enorm belangrijk. Het is bovendien ook de reden waarom wij er als christen-democraten achter blijven staan.

We zullen dus een inspanning moeten doen, en daarom pleit ik ook voor een ambitieus Belgisch voorzitterschap.

Ik heb nog een laatste vraag. Is het vroeger reeds door de heer De Gucht naar voor gebrachte idee van de uitsplitsing – in de context van de Belgische vertegenwoordiging in de Unie – van de stemmen over de deelstaten nog aan bod gekomen?

III. ANTWOORDEN VAN DE MINISTER-PRESIDENT

Minister-president Patrick Dewael : We moeten uit de Europese Raad van Nice niet proberen te halen wat men er niet heeft ingestoken. De raad van Nice was ab initio beperkt van opzet en ambitie. Het ging over de “restjes (de zogenaamde “leftovers”) van Amsterdam” en over het belangrijke principe van de versterkte samenwerking. Over meer ging het niet. We mogen Nice dus zeker niet met Maasricht vergelijken.

Ik ben het wel eens met degenen die zeggen dat de Europese droom zwaar op de proef wordt gesteld. Dat heeft te maken met het feit dat die dingen die door de Europese burgers als dé grote uitdagingen worden ervaren, nog niet op de Europese agenda staan. Inzake defensie en het bieden van een preventief antwoord op bedreigingen van de vrede kan Europa momenteel bijvoorbeeld nog geen eensgezind antwoord formuleren. De manier waarop Europa zich daarmee bezighoudt roept trou-

wens vanuit democratisch oogpunt heel wat vragen op.

Ik vertrouw erop dat we de ambitie om tot een goed Belgisch voorzitterschap te komen ten volle zullen kunnen invullen. Rekening houdend met de gemaakte afspraken en met het feit dat er in 2004 een nieuwe IGC zal zijn, zou het goed zijn dat we tot een Verklaring van Laken komen, waarin die ambitie en de verdieping aan bod kunnen komen.

We hebben tegelijk ook de unieke gelegenheid om ons federaal model sui generis aan Europa te tonen. De Nederlandse minister-president Kok was bij zijn laatste bezoek uitermate verbaasd over het feit dat bijvoorbeeld de ministerraad voor Onderwijs voorgezeten zal worden door een minister van de Vlaamse regering. Dat is duidelijk iets dat bij velen nog niet doorgedrongen is.

Wat de door de heer Van Grembergen aangehaalde “eindtermen” voor de Unie betreft, was het, zoals hoger reeds gezegd, van meet af aan duidelijk dat het in Nice enkel zou gaan om de leftovers van Amsterdam en om het principe van de versterkte samenwerking. De Top van Nice werd dus sowieso reeds met enigszins getemperde verwachtingen en ambities aangevat. Iets wat overigens niet altijd duidelijk genoeg uit de berichtgeving naar voor kwam.

Een tweede bemerking die ik wens te maken, slaat op de Kompetenzabgrenzung en op alles wat daarmee verband houdt. Het is imperatief dat we er op de een of andere manier zouden in slagen dat begrip te concretiseren en te demystifiëren. Het begrip in kwestie roept immers een andere mening en connotatie op naargelang de regio waar men zich bevindt. Het klinkt op zich wel fraai, maar als men dan concreet met de Duitse Länder begint te onderhandelen, krijgt men nogal eens totaal tegenstrijdige signalen te horen. Willen we van de Verklaring van Laken dus iets beklijvends maken, dan moeten we in de aanloop tot het voorzitterschap en onder meer via het colloquium, die clarificatieoefening absoluut tot een goed einde brengen. De administratie Buitenlands Beleid is dienaangaande nu reeds actief bezig met het verzamelen van teksten. Daaruit moet blijken hoe men na verloop van tijd van mening begint te verschillen. Dit speelt natuurlijk in de kaart van de anti-regionalisten, die zeggen dat de besluitvorming nu al zo moeilijk gaat en die een behoorlijk bestuur onmogelijk achten bij een verdere uitbreiding van het aantal participanten waarvan de stem moet gehoord worden. Volgens hen worden de risico's op dissonantie hier-

door nog groter. Op dat verwijt moeten we voor eerst intern een goed antwoord proberen te geven.

Ik sluit me aan bij de ambitie van de heer Van Grembergen om tot een tweekamersysteem te komen : binnen het Europees Parlement zou er dan een Tweede Kamer komen waarin de constitutionele regio's hun plaats zouden kunnen innemen. Het aantal mandaten is daarbij ondergeschikt aan het principe. Principe dat we krachtig moeten pomen naar aanleiding van de Verklaring van Laken.

Op de pertinente vragen van de heer Ramon, onder andere met betrekking tot de fiscaliteit, moet ik het antwoord schuldig blijven. De vraag naar de wijze waarop de Europese constructie het best verder kan worden uitgebouwd, is trouwens één van de moeilijkste vragen die momenteel gesteld kunnen worden. Het is daarbij overigens ook nog maar de vraag hoelang Europa – voor de geloofwaardigheid van de Europese constructie – het scepticisme van heel wat regeringsleiders terzake nog kan tolereren ? Kijk maar eens naar de Britten : zij steken deze houding niet onder stoelen of banken en ze komen duidelijk op voor hun anti-Europese ingesteldheid. Dit verklaart trouwens ook waarom veel burgers hun vertrouwen en geloof in Europa verloren hebben. Denk ook aan de verkoeling ten aanzien van Europa die zich in de Scandinavische landen voordoet. Het zijn dus niet alleen de Britten die geen voorstanders zijn van de gemeenschappelijke aanpak van een aantal basis-kwesties.

Wat de diensten van algemeen belang betreft, had de voorzitter het bijvoorbeeld over het volksskapitalisme of over de spaarkassen in Duitsland, een kwestie die bij de Duitse Länder overigens bijzonder gevoelig ligt. Bij ons is dat een discussie waarbij vooral het belang van de VRT vaak op de agenda staat. De culturele bescherming mag dan nog elders in het verdrag verzekerd zijn, toch moeten we dat thema ook opnemen in de discussie betreffende de diensten van algemeen belang.

Met betrekking tot de toekomstige verdeling van de Belgische zitjes in het Europees Parlement tussen de diverse deelstaten van ons land, denk ik dat het ene zitje van de Duitstalige Gemeenschap niet in vraag gesteld zal worden. Over de verdeling van de 21 andere zitjes wens ik me niet uit te spreken. Ik ben uiteraard bereid te luisteren naar de meningen en voorstellen van elkeen, maar wens er wel op te wijzen dat we eerst de ratificatie van het verdrag moeten afwachten, iets wat nog een tweetal jaar in beslag kan nemen. De vertegenwoordiger van het

Vlaams Blok zei daarnet ervan overtuigd te zijn dat dienaangaande reeds bepaalde scenario's bestaan en circuleren, maar ik kan u verzekeren dat dit niet het geval is. Het is de Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid die zich te gepasten tijde over deze kwestie zal buigen, teneinde tot een equitabel akkoord te komen.

Met betrekking tot de discussie over intergouvernementele of communautaire besluitvorming in Europa, sluit ik me aan bij het geloof van de voorzitter in een federaal Europa. Dat veronderstelt minder intergouvernementele samenwerking en een meer communautaire benadering. In de intergouvernementele aanpak bestaat immers het risico dat de kleinere landen de facto worden weggedrukt door de groten. Ook de federale premier heeft die vrees geuit. Een andere methode is om door middel van coördinatie (dus zonder alles in strikte reglementen te gieten) en via benchmarking toch te proberen de politieke lijnen op elkaar af te stemmen, en gezamenlijke doelstellingen te formuleren. Er is ook de methode van versterkte samenwerking.

We moeten de evolutie vanzelfsprekend steeds goed in het oog houden, maar ik deel terzake het pessimisme van de heer Van Overmeire niet. Federalisme is namelijk geen kwestie van zuiver mathematische stemmingen, waarbij men ervoor moet vrezen om weggestemd te worden. Het is eerder een consensusmodel. Dat werkt uiteraard langzaam, maar elke stap is een vooruitgang. Men kan natuurlijk steeds de aandacht vestigen op wat voornog niet geslaagd is, maar de Europese constructie is altijd al stapsgewijs geëvolueerd.

De voorzitter heeft gelijk inzake het stemmen aantal van de Benelux, maar relatief gezien gaat iedereen erop achteruit, althans rekening houdend met de uitbreiding van de EU. Het stemmengewicht van de Benelux is derhalve, vergeleken met de grote lidstaten, in de toekomstige situatie relatief niet echt verminderd.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : In de situatie voor Nice had de Benelux 12 stemmen, terwijl de grote landen er 10 hadden. Na Nice is de verhouding 29 op 29. We hoeven inderdaad geen fetisj te maken van de cijfers, maar het relatief gewicht van de Benelux is mathematisch gezien wel degelijk verminderd.

Minister-president Patrick Dewael : Maar iedereen boet aan gewicht in, vandaar trouwens ook de discussie over de drempel van de gekwalificeerde meerderheid. We kunnen het ook anders benade-

ren. In het Europees Parlement hebben we relatief meer stemmen dan de Nederlanders. In het huidige systeem hebben wij 25 stemmen op 626, en Nederland 31. Vanaf 2004 heeft België 22 stemmen op 732, en Nederland 25. Dat lijkt mij persoonlijk echter veeleer bijzaak.

De Beneluxconstructie heeft al bij al vrij goed gewerkt. Ik pleit ook voor een versterking ervan. Met het oog op de volgende IGC en het Belgisch voorzitterschap, moeten we ze ook in ere houden. Dat neemt echter niet weg dat er inderdaad een conflict is geweest met de Nederlanders. Dat pijnpunt was overigens al met zoveel woorden aangekondigd door minister-president Kok tijdens de Europese Raad van Amsterdam. Met de Nederlanders is het wel vaker moeilijk onderhandelen. Het is weliswaar onze belangrijkste bondgenoot, die we in onze beleidsnota hebben uitgeroepen tot de eerste partner van Vlaanderen, maar in de afgelopen vergadering met de Nederlandse minister-president over de verschillende economische dossiers kregen we allerm minst geschenken. Toch doen we er goed aan om samen met hen en de Luxemburgers schouder aan schouder de zaken aan te pakken.

Ik zal in deze commissie vanzelfsprekend blijven rapport uitbrengen over de stand van zaken met betrekking tot het Belgisch voorzitterschap ; wat er dienaangaande allemaal wordt georganiseerd, en wat Vlaanderen daar nog aan toevoegt. De kalender is grotendeels klaar. Ook de data van de Europese ministerraden zijn vastgelegd. In een volgende vergadering in februari of maart eerstkomende zal ik daar een stand van zaken van geven. Een werkgroep bepaalt wat we doen met de beschikbare 200 miljoen frank die Vlaanderen hiervoor op zijn begroting heeft uitgetrokken. Het betreft overigens niet alleen de officiële kalender, maar ook de aanvullende kalender van Vlaamse manifestaties in aansluiting met het voorzitterschap.

De heer Laverge wees erop dat Europa niet meer leeft onder de jongeren. Vlaanderen heeft ervoor gekozen de jeugd als een belangrijke doelgroep te beschouwen. Het is belangrijk om, bijvoorbeeld via het onderwijs, duidelijk te maken waar Europa voor staat, en wat het tot nu toe al betekend heeft. Het is allemaal misschien wat te vanzelfsprekend geworden. Het blijft dus nuttig om aanvullende accenten te leggen via de Vlaamse initiatieven.

Op de bemerkingen van de heer Van Overmeire wil ik liever niet ingaan, omdat zijn uitgangspunten zo totaal verschillend zijn. We hebben in elk geval duidelijk een verschillende benadering. Mijnheer Van Overmeire, uw einddoel is de onafhankelijk-

heid van Vlaanderen. U vraagt zich af waarom zoveel energie wordt gestoken in pogingen om bondgenoten te zoeken onder de andere Europese regio's, en anderen van het nut van ons federaal model te overtuigen, terwijl we als Vlaamse onafhankelijke staat recht door zee zouden kunnen gaan. Dan hadden we onder andere de rechtstreekse toegang tot het Europese Hof van Justitie. Uw logica is echter de mijne niet. Ik vind het dan ook moeilijk om hier dieper op in te gaan.

Mijnheer Van Overmeire, het verbaast me dat u zich tegen de evolutie naar een Europese grondwet kant. Ik vind dit een zeer belangrijke discussie. Het ijveren voor een Vlaamse grondwet en een Europese grondwet is in mijn ogen overigens ook helemaal niet tegenstrijdig.

Het Charter van de Grondrechten is in deze discussie zeer belangrijk. Dit charter bundelt momenteel een aantal bestaande grondrechten die in de meeste Europese landen in de grondwet zijn opgenomen. Het basismandaat van de conventie die zich hierover heeft gebogen, vermeldde trouwens uitdrukkelijk dat er geen nieuwe rechten gecreëerd mochten worden.

De Verklaring van Laken zou terzake ook duidelijkheid moeten kunnen verschaffen. De vraag is nu met name of een en ander in het verdrag moet worden geïntegreerd dan wel als een bijlage bij het verdrag moet functioneren. Deze discussie vormt de aanzet tot een discussie over een echte grondwet. Het moge daarbij duidelijk zijn dat Groot-Brittannië en een aantal Scandinavische landen uitermate weigerachtig staan tegenover elke bijkomende overdracht van soevereiniteit.

De heer Karim Van Overmeire : Ik vraag me af of het EVRM niet volstaat. Zou het niet nuttiger zijn om het EVRM in het verdrag te integreren ? De zeer vage rechten die in de verklaring zijn opgenomen, kunnen immers vaak niet worden afgedwongen.

Minister-president Patrick Dewael : Dit is een mogelijke piste. Ik vind dit zelf uitermate belangrijk.

IV. COLLOQUIUM VAN DE CONSTITUTIONELE REGIO'S

Minister-president Patrick Dewael : Er is me daar net ook gevraagd welke regio's bij de colloquia van februari en april 2001 zullen worden betrokken. Italië zorgt op dit vlak voor problemen. In tegen-

stelling tot de Duitse of de Oostenrijkse regio's, kan men de Italiaanse regio's niet als constitutionele regio's beschouwen. Die discussie leeft in Italië ook niet of nauwelijks, en krijgt zeker ook geen enkele politieke vertaling.

Men kan natuurlijk altijd discussiëren over de esthetiek van het Belgische federalisme en over de manier waarop dit model tot stand is gekomen, maar wat de bevoegdheidsoverdrachten betreft, kent het zijn gelijke niet. Ik heb het hier uiteraard niet over de fiscale autonomie. Wat dit betreft, zijn er in Europa meer mature voorbeelden. Ook wij hebben ondertussen echter opnieuw enkele stappen gezet op de weg naar meer fiscale autonomie.

De heer Miel Verrijken : Catalonië is een goed voorbeeld van een regio met meer bevoegdheden.

Minister-president Patrick Dewael : Ik heb het hier over het zuiver institutionele niveau. De discussie leeft in Frankrijk en in Italië misschien wel, maar dan toch duidelijk met heel wat minder intensiteit. Op een bepaald ogenblik moet men echter een aantal regio's kunnen verzamelen en moeten we de terechte vragen van die regio's in een institutioneel kader verwoorden.

De grote verschillen tussen de regio's zorgen evenwel voor heel wat problemen. Ik wil de Italiaanse regio's wel degelijk bij dit overleg betrekken. De belangrijkste onder hen zullen overigens een uitnodiging ontvangen. In de opstartfase lijkt het me echter beter om met de nu geselecteerde regio's te werken. Ik heb het hier concreet over Wallonië, Noordrijn-Westfalen, Beieren, Salzburg, Schotland en Catalonië.

Indien deze regio's het eens kunnen worden en een sterke gemeenschappelijke verklaring kunnen opstellen, kan men in een tweede fase, bijvoorbeeld in september 2001, de andere regio's aanschrijven. Op dat ogenblik beschikt men reeds over een degelijk document dat de basis van het verdere politieke werk kan vormen. Een aantal sterke regio's zullen echter sowieso als motor moeten fungeren.

Mijns inziens heb ik met deze opmerkingen het tweede punt van de agenda reeds aangesneden. De vraag is hoe, en in welke mate, we het Vlaams Parlement bij deze besprekingen kunnen betrekken. Ik ben persoonlijk voorstander van zo'n betrokkenheid.

Ik kan de leden van deze commissie de agenda bezorgen van het colloquium dat op 22 februari 2001 hier in Brussel zal plaatsvinden. De titel van het

colloquium is 'Het versterken van de rol van de constitutionele regio's in de Europese Unie'. Het colloquium zal uit drie sessies bestaan. Tijdens de inleidende sessie zal een stand van zaken worden opgemaakt. Tijdens de tweede sessie zullen de subsidiariteit en de afbakening van de bevoegdheden aan bod komen. Tijdens de derde sessie zal de institutionele aanwezigheid van de regio's in de Europese Unie worden behandeld. Tijdens elke sessie zullen sprekers uit de diverse partnerregio's op de geagendeerde onderwerpen ingaan.

Buiten de partnerregio's zijn ook vertegenwoordigers uitgenodigd van de Europese Commissie, van het Comité van de Regio's, van het Europees Parlement, van de Raad van Europa en van verschillende Europese universiteiten en onderzoeksinstituten.

Na dit eerder academisch gedeelte zal in april 2001 een politieke bijeenkomst plaatsvinden met de minister-presidenten van de verschillende regio's. Het is de bedoeling om tijdens deze bijeenkomst een gemeenschappelijke politieke verklaring uit te werken. Hierna zullen de zeven partnerregio's het initiatief nemen om in het najaar alle andere constitutionele regio's van de Europese Unie bij elkaar te brengen. Op dat ogenblik zullen we zien in welke mate de eerder opgestelde politieke verklaring de steun van de overige regio's krijgt.

De vraag is hoe en in welke mate de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden van het Vlaams Parlement hier het best bij betrokken kan worden. Het eerste gedeelte van de geplande werkzaamheden zorgt in dit verband niet voor problemen. Wat mij betreft, kan de commissie tevens worden betrokken bij het opstellen van de aangekondigde politieke verklaring. Ik sta open voor alle suggesties. Wellicht kunnen we hier afspraken maken over onze aanpak.

De heer Karim Van Overmeire : Onze politieke visie verschilt grotendeels. Ik wil het debat hier nu niet overdoen. Het lijkt me echter een goed idee om ons te beperken tot de echte constitutionele regio's. Is het overigens niet beter om sowieso alleen voor Duitsland, Spanje en België in een soort uitzonderingssituatie te voorzien ? Langs deze piste voorkomt men dat alle – straks mogelijks 27 – lidstaten van de EU met “regio's” voor de dag komen.

De heer Freddy Sarens : We zullen met enthousiasme meewerken aan de Vlaamse deelname aan het colloquium.

Ik zou daarnaast echter ook graag de stand van zaken kennen van de implementatie van de besluiten van de Top van Lissabon. Daarvoor is, als ik mij niet vergis, een soort binnen-Belgische intergouvernementele conferentie opgericht. Wat heeft dat orgaan reeds bereikt ? Op die vraag hoeft vanzelfsprekend niet per se vandaag nog geantwoord te worden.

Minister-president Patrick Dewael : Voor dat laatste (het zogenaamde “scorebord”) zeg ik graag nadere toelichting toe, we kunnen daarvoor desgewenst ook meteen een datum afspreken. Ik zal u daarnaast op die bijeenkomst ook graag uiteenzetten hoe het staat met de Vlaamse inbreng in het Belgische voorzitterschap.

Mijnheer Van Overmeire, ik ben geen voorstander van een beperking van het aantal regio's. De positie van de constitutionele regio's moet absoluut worden opgenomen in de Verklaring van Laken. Als ik op voorhand de kandidaten selecteer, krijg ik nooit voldoende steun voor een doorbraak. Waarom noemt u trouwens Oostenrijk niet ?

De heer Karim Van Overmeire : Dat is een gewone vergetelheid.

De voorzitter : Verwacht u een voorstel van de commissieleden voor het colloquium en voor de politieke bijeenkomst in april ?

Minister-president Patrick Dewael : We kunnen daarover misschien op mijn kabinet vergaderen via de formule van een informele werkgroep met een afgevaardigde per fractie.

De voorzitter : Dat lijkt me een goed idee. Ik veronderstel dat iedereen zich daarin kan terugvinden ? Mag ik de fracties verzoeken hun vertegenwoordiger in deze werkgroep kenbaar te maken aan het kabinet van de minister-president ? Daar kan dan ook even van gedachten gewisseld worden over de inhoud van de verklaring die wordt voorbereid.

Minister-president Patrick Dewael : Dan zal daarvoor het nodige gedaan worden.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Een laatste vraagje tenslotte. Waar ergens in het ruimere schema van de initiatieven ten aanzien van de constitutionele regio's moeten we de informele raad, voorgezeten door minister-president Van Cauwenberghe van het Waalse Gewest, situeren ? Is dat op de een of andere manier een vervolg op de bijeenkomst van 23 en 24 november 2000 in Barcelona ?

Hierover blijkt bij nogal wat mensen wat onduidelijkheid te bestaan.

De heer Marc Calcoen, medewerker en diplomatiek adviseur van minister-president Dewael : Men moet hier twee zaken duidelijk uit elkaar houden. De vervolvergadering op de bijeenkomst van Barcelona zal ergens in de tweede helft van 2001 plaats hebben in Luik. Dit is een proces dat werd opgestart door het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa (beter bekend onder zijn Engels acroniem CLARE), en dan meer bepaald door de Regionale Kamer daarvan. De informele raad, situeert zich daarentegen ten volle binnen het kader van de Europese Unie, en zal plaatsvinden in Namen. Die vergadering zal over de regionale politiek gaan en over de ruimtelijke ordening. In formeel opzicht gaat het dus over twee totaal verschillende aangelegenheden. De enige overeenkomst is dat beide vergaderingen doorgaan tijdens de periode van het Belgisch EU-voorzitterschap.

De verslaggever,

De voorzitter,

Freddy SARENS

Luc VAN DEN BRANDE